

Št. 2

V Celji, dné 15. aprila 1892

Leto I.

↔ Pomoč. ↔

Kaj zreš turobno, nepremično
V potoček ta hladán,
Dekletce moje rožnolično,
Kaj gledaš v val temán?

Kaj gledam, vprašaš, v pótok hladni;
V valove tožna zrem?
Če veš nesrečnici mi jadni,
Pomoči, vse povém.

Drag prstan tu sem izgubila,
Močno mi zanj je žal,
Nazaj bi rada ga dobila,
Nazaj ne dá ga val.

Če hočeš dèkle, moja bodi,
Jaz prstan drug ti dam,
A óni naj ostane v vodi,
Le to pomoč ti znam.

Alin.

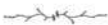
↔ Drobne pesni. ↔

III.

Prešel je tisti čas
Neumnih mladih let,
Ko sem verjél, in upal,
In ljubil še ves svet.

A strezoval sem se,
In vzbudil se iz snà,
Sedaj pa, kot pijancu
Mi glava je motná.

Pomagaj si, če znaš!
Takó sedaj živim,
In ker jokati nečem,
Smejim se in — trpim.

IV.

Dolga res ni bila
Najina ljubezen,
Komaj nekaj tednov,
Pa še to predolgo.

Kaj mi je prinèsla
Ta ljubezen tvoja,
Mar sem sreče ž njo si
Našel zaželène?

Ne! — srce v tem čási,
Dvákrat bolj nesrečno,
Zadnje nade svoje
V večni grób je dèlo.

Mephisto.

☁ Za uzorom. ☁

Novelica.

Oditi moram, Lojze, pogrešajo me domá . . . in prav težko odtrgala sem se od hiše . . .“ govorila je zadnje besede v prestankih, nejednako hitro, kakor govorimo takrat, kedar nam še ni popolnem jasno, kako naj povemo to, kar mislimo, kakó naj se izrazimo. Ni hotelo deklè, da bi se dalo posneti iz njenih besedij, koliko žrtvuje ljubimcu svojega srca, in vendar se je hotela opravičiti pri njem na odhodu svojem. S prvim ni se hotela ponašati v ponižnosti kmetskega (kmetskega pravim) našega ženstva, z drugim hotela je opozoriti ljubimca na dolžnost, katera veže otroke na roditelje. Blagohôtno in rahloútno povedala bi bila rada zajedno oboje, in govor se ji je radi tega opotikal. Potem pa je kar nadaljevala:

— „Pa ostani zdrav, in ne pozabi popolnoma name . . . vsaj veš, da ne sme, da ne more biti . . .“

Izgovorila je te besede z ono otrpèlostjo, ki nas bolj presune nego tisoči vzdihljajev, potóki solza. Burno vzdigali sta se ji deviški prsi, in skoro hropeče je sôpla. Zdelo se ji je, da jo mora zadušiti, in hoteča z vso silo ubraniti se joka, pritisnila je krčevito ustni drugo na drugo. Zaihtela je. Oditi je morala, iztrgati se iz njegovih rok — in kdo pravi, da ne za večno!? — govoriti je hotela mnogo, a sama ni vedela kaj, ostala bi še rada pri njem, vsaj še nekaj časa in celo noč še, in še naprej, . . . vedno . . . vedno.

In ni se mogla ločiti, nedostajalo jej je moči. Nagne drobno glavico na njegovi prsi, in vroč potok solza usuje se ji po licih.

— „Oh, Lojze, Lojze, da znaš, kakó mi je pri srci! . . .“

In strastno oklene mehki svoji roki krog njegovega vratú.

On držal jo je čez pas, poljubljal ji mehke vlasé, z desnico pa božal jo je po razvročenem čelu. Prekipela je boleost v njem, preplovila mu dušo . . . kri kipela mu je v žilah, šumelo mu v glavi . . . kakor nezavesten stal je takó nekaj časa, potem ja ji vzdigne obrazek, zrè ji v zarošene oči in pravi ji:

— „Ne joči ljubica moja! Uteši se! Tudi nama pridejo boljši časi . . .“

— „Pridejo, pridejo,“ šepèče ona boječe za njim in glas se ji trese. Dvigne globòke svoje oči proti njemu, takó nadepolno, takó radostno. Zgladi se jej čelo, cel obraz prešine ji za hip žar veselja in nadejstva . . . Ali si uže videl otroka jokajočega se, potem pa so mu dali igračo v nežne ročice, in pozabil je nanaglom vsega . . . tiste mile otročeje oči, nagubani obrazek, takó žalosten, takó neutroški . . . potem pa smehljaj, prijazen, kot pomladanskega solnca prvi žarek, in te smehljajoče se oči, v katerih se še blesté solzé? . . . Prav taka je bila tedaj Alenka. Pa nekaj ji je reklo: res pridejo, če pridejo, a kedaj? kako? . . . in prevzela jo je ona divja, neznosna

bolest, ko se ti krči srce in ti hoče razgnati prsi in te v grlu davi, in vpil bi rad in valjal se po tleh, ali pa tekel naprej . . . po polji, cesti, sam ne vedoč kam. Razlekne beli lakti, približa se prsim njegovim, potem pa jih na lahko sklenivša roki propušča ob njegovem vratu. V strastni bolečini pokali so ji členi, ko jih je takó natezala. Potem pa ostane mirno ob njem viseča in mu zre s povešeno glavico v obraz . . . zre mu dolgo, dolgo . . . na posled deje odločnim, krepkim glasom:

— „Lojze, dragi moj Lojze — dejala sem ti, da te imam rada; ti ne veš, kakó te imam rada . . . A zgódi se, kar je nebó sklenilo . . . Idi, idi! ljubezen moja spremljevala bode te povsodi, vedno . . . Pozabi me v življenji tisočkrat, a jaz tebe ne bom nikédár . . .“

In pritisne ga z neverjetno silo strasti na kipeči prsi, razlekne na hip sklepljeni lakti in zbeži kot srna pred njim po stezi, od koder je bila prišla.

Ozrè se za njo in stoji nepremično. Žubori ob njem studenec, plah ptiček vzbudil se je iz nočnega spanja . . . popravlja si menda peroti, zaspáno čivka . . . On pa gleda uničen in pobit v tèmino, napenja okó samó da kaj vidi, da kaj razloči, da o čem misli, pa bodi si to ali ono. Potem pa kot brezzavesten stopa po poti proti vasi . . .

Medlo obseva mesec v rónatem, svitlem kolobarji ploveč pokojno vas. Kot srebrna blesti se cesta, po kateri odmevajo trdi koraki samotnega potovalca v noč . . .

Glava III.

¶ Isti svečani mir, ki je jedino zgodnjemu jutru lasten, vladal je še, ko je Kovačev Lojze sè zatéklimi, skelečimi očmi vstal raz svoje ležišče in zlezal z svislij po lestvici na dvorišče. Vlažen a svež zrak krepčal mu je vročo, kot svinec težko glavo. Ni jeden trenotek ni spal to noč; skušal je dremati vsaj, ali tudi to ni mu bilo moči. Kakó počasi tekle so ure predno je odbilo polnoči. Odtulili so že vsi psi, in odmijavkal slednji maček, a petelinjega klica le ni bilo pričakati. Slednjič vendar! — a bilo je stoprav proti dvem na jutro. Premetaval se je po dèhtečem senu sem ter tje, razmišljal to in ono, a ta noč videla se mu je cela večnost. Potem zopet vpira oči v temo. Vse črno, le tu in vije se po razpokah blede blesk mesečine. A zdelo se mu je, da ga to moti, in zamiži. Potem pa mu plešejo vsakojake barve, pisani trakovi, zviti in zaverženi loki, girlande, krogí in podobe, same karikature, zijala in našemljeni obrazi brez vseh pravih obrisov pred očmi. In ne more se jih znebiti. Še toliko moči nima, da utegne misliti ustrajno na kateri koli predmet. Vse v njegovem duhu bilo je zmedeno, pusto, . . . mračno . . . Dà, to je bila noč! . . .

Dobro mu je delo, ko je dihal vase oživljajoči jutranji vzduh. Zdelo se mu je, da mu je nekoliko odleglo, in da ga glava menj boli. Tačas udarilo je kladivo tri. Seže parkrat v vlase s prsti, da jih po vrhu uravna in površno si strebi slamo, ki se je prijela

obleke njegove. Sede na tnaló, stoječe pred vratmi hlevovimi, in gleda na okrog . . . po nebesi . . . Zvezde jele so bledeti in ugašati, in na vzhodu prelivala se je uže jutranja zora v najkrasnejših nijansah žoltega in rudečega v vijoličasto, katero se je vedno bolj in bolj proti oboku nebesnem modrilo. Priklenjeni Sultan, vesel, da ni sam, stegoval se je na verigi, da doseže dobrega znanca in migal je z repom v jednomer. Zaškripljejo vrata na podu in zaspan hlapec, maneč si oči, koraka počasi pokladat živini. Ko pa zagleda domačega sina, ki je slonel s podprto glavó na štoru, ni takoj vedel, ali še spi in sanja, ali pa se ni vzdramil ob navadnem časi. Slednjič, ko se je počasna pamet njegova vendar le precej prepričala o resnici tega njemu uprav čudnega dogodljaja, izpregovori nerodno:

— „Dobro jutro, Lojz — ali gospod Lojz — vedno se motim! Pa kako to, da ste tako zgodnji?“ —

— „Bog daj! — spati nisem mogel“ odvrne vprašanec.

— „To je pa časih že tako“ razpravlja hlapec nesoč mogočen kup senà v hlev, „kar ne grè pa ne grè.“ —

Lojze pa je sedel zamišljen in niti vedel ni, da besediči hlapec. Sledil je svojim mislim, ki so ga čim bolj jih je izvajal, tim bolj vlačile v neprodarno temino breznadejstva in jadú. Kaj bo s teboj? vpraša se, boječ se odgovoriti samemu sebi. Kaj storiš? Stariši tirjajo trdno in neovrgljivo, da odideš v semenišče. In vrata zaloputnejo se za teboj in tebe in tvoje življenje in tvoj svet brez hrupa polože

v grob. In seboj vzameš vse te nadeje svoje, to iskreno ljubezen svojo, in skoplješ jej v grobu grob: na dnu srca . . . In potem bo konec vsemu! . . . To je tvoje življenje, to je tvoje prokletstvo! Umreti moram, umreti duševne smrti — in vendar sem še mlad . . . in takó rad bi živel! —

V hišnih durih zazveni ključ, zapah zaropoče, in na pragu prikaže se mati.

— „Glej ga no, uže po konci!“ — ga nagovori — „res priden si, škoda, da boš gospod, prav dobro bi te porabili lehkó domá“ in smeje se odide proti ognjišču, da zakuri. „Kako to, da se je tako z rana vzdignil? . . . E, kako sem neumna, ko vendar vem, da se težkó spi, kedar se kake stvari posebno veseliš!“ In ulovi ognja na smrdljivi leščerbi, podkuri gromadi ter obstavi lonce.

Malo dnij je imela žena toliko veselih, kot je današnji. Na prste bi jih lahko naštela, ko je šla k birmi — potem, ko — je bila poročena — na svatbi in danes. A še večji praznik jo čaka, in dal Bog, da le še to do živi, akopram potem takoj umrè, ko bode sin njen novo mašo pel. „Kaj bodo pač Volbenkovi? . . . Prava reč, če je njihov sin učitelj? . . . Učitelj! . . . kdo se méni za to? Ali pa tudi Kmetovčevi? — Kaj pa je pravo za pravo jezični dohtar? Nič! . . . prav nič ni — neumen škric! . . . Jedino Farovškov Jožek, ta se da primerjati z našim Lojzom . . . no, pa ta pojde še le čez dve leti v lemenat . . . Naš Lojz, to ti je glavica!“ In misli si uže vse to, kot da je v resnici, kako bo

ponosito stopala po vasi, ko bode nad vratmi cerkvenimi napis: „novi mašnik bodi pozdravljen!“ . . . in maji bodo postavljeni in pritrkovali bodo . . . Tedaj pa se ona opravi v najlepši krilo in poveže si pečo na glavo in vaščani gledali jo bodo z zavistjo vsi, prav vsi posebno pa Jurmanova Jera počije jeze! . . . „no, ali ste videli?“ . . . iz tega fanta ne bo nič, prepotuhnjen je; pa vsaj tudi nimajo, in šole so drage,“ je vedno čeljustila babnica neumna! Ne bo nič, ne! Zdaj pa vidi!“ . . . In materinemu ponosu je bilo zadoščeno in maščevalnosti njeni tudi . . . „Bog ve, kaj bo še vse! . . . fajmošter brez oporekanja, pa tudi lahko škof . . . morda celo papež . . . božja pota so čudna! . . .“

— „Človeška pa menda ne dosti menj“ oglasi se jej Lojze za hrbotom in se smeji posiljeno. Ona seveda ni zapazila tega. V živahnosti svoji sprejela je zadnji del razmotrivanja svojega v mrmrajoč samogovor.

— „Ali bo že kmalu skuhan?“

— „Tako, takoj! . . . in obelim ti danes žganjce, kot še nikoli preje, da boš pomnil kedaj si šel v lemenat . . .“

Počasen, težak korak jel se je glasiti po sobi: oče so vstali. Ne dolgo po tem, sedela je cela rodbina pri zajutruku. Uro késneje oddrdral je okorni koleselj Kovačevih z Lojzom proti postaji železnični. —

* * *

Neprijazen, dolgočasen dan poznega vinotoka nagiba se svojemu koncu, in dnevna svetloba umira skoro v sivem mraku. V samotni celici naslonjen

na okno strmi Kovačev Lojze, opravljen v dopetni talar, na nebo, kjer se podi širok, temoten oblak v spremstvu drugih manjših. Če imaš kaj domišljije, ustvarjaš si iz takega kopičenja brez vsake težave razne podobe. A mlademu seminaristu ni menda posebno prijalo igrati se ž njo, kajti pogled njegov, dasi brez vsakega pravega izraza in zanimanja, hitel je sedaj po strehah sosednjih hiš, sedaj na ulico doli, kjer so ljudje begali po trdem, prašnem tlaku ti sem, oni tija pred zbirajočo se nevihto. Tudi se je že jel uže oglašati zamolkel grom v daljini in sem in tam vzžarilo se je nebo v bliskovi svetlobi. Dasi je bilo to leto dovolj bogato na nevihtah, zdelo se je menda poletju potrebno, da se zadnjič odslovi s tem, da sežene deževne megle v strah in grozo kmetskega ljudstva.

Par lip stoječih baš pod oknom njegovim šumelo je z velimi listi svojimi v viharji, ki je vzdigal prah in smeti po cesti, zgrabil tu in tam kak papir in drvil v vrtincih ga dalje. Hodilci prijemali so radi varnosti za svoje klobuke in skoro bežeče korakali naprej, akopram jih je veter, zaletujoč se jim v napihnjeno krilo, oviral na poti. Tudi so vže jele padati deževne kaplje in nastal je takisto težak in neznosen zrak, kot je ob hudi uri to navada

Čedalje bolj razgrinjala se je na obzoru nevihta; za slehernim bliskom sledil je pretresujoč grom in vsipal se vedno gostejši naliv. A kaj je bilo vse to?! — Prekrižal je roki na prsih, zrl v daljino; misel za misljo podila se

mu je po glavi, a v resnici mislil ni o ničem. Prsi plale so mu, in nekaj ga je peklo v njih bolj kot žrjavice pereči ogenj, in zdelo se mu je, da mu sili v srce mrzlo jeklo, da se mu ohlaja in ohlaja kri in mu izginja življenje. Toda človek ne umre kar tako, in ne more, kedar bi hotel.

Kakor da bi udaril z neizmerno silo po železni plošči, tako je zahruščalo in pokalo v tisočnem odmevanji iz oblakov. Udarilo je v strelvod bližnjega poslopja. Strese se seminarist, a samo za hip presune ga pojav elementarne sile, takoj zgruzi se zopet v svojo otoplost nazaj. Kaj je tudi njemu o tem viharji? Hujši divja njemu po osrčji, in temu ni moči uhiteti; ta drvi se za njim, in ga zasleduje, kakor erinija žrtvo svojo... Da, še bolj naj brije burja, naj tuli sapa krog vogla hiše, še bolj naj hrumi v podnebesji... še groznejše zvijajo naj se ognjene strele... prav, prav tako... podira naj se svet... in on ž njim...

Odstopi od okna in je zapre. Dež udarja na šipe, in popolna tema lega na stvarstvo. Tu in tam brli luč v pršeči, rosnati deževnici, in voda pljuska glasno curljaje po bližnjih podstrešjih.

Prestopi se počasi, trdo nekolikrat po sobi gori in doli, potem pa se vrže, kot je, na posteljo. Zdelo se mu je, da mora umreti. Skrivnostno brli rudeča lučica pred razpelom... vzori... umrači se zopet... in še bolj otoži mlademu mučeniku nesrečno sedajnost.

— „Stala je za zelenjem pri oknu, ko sem se peljal mimo... izpregovori sanjavo... Pričakovala me je. Kako naj bi pozabil kedaj tega pogleda, ko je vprla vame svoje oko tako milo, tako bolešno... A sedaj naj pozabim tega?... sedaj naj mi šteje to v greh... v zločinstvo?... Da! in udari se po čelu — „Jeli si silil sam v to zidovje? Odločil se mar sam za ta stan!... O ti prokleta teorija v prosti volji človeški!“

In zaškriplje se zobmi, in zavije vročo glavo v plevasto blazino, ter jo moči se solzami. Bog vedi, koliko časa je preteklo, kar mu je kanila zadnja solza iz očesa — a danes je jokal, kakor dete. —

Vso svojo prihodnjost, svojo srečo in nade mladega srca prepregel in zavil je v svetost te ljubezni svoje — in sedaj bilo mu je vse končano, vse uničeno. In kar ga je kedaj bolelo, pritisnilo je se združeno močjo na razdražene živce, ter narodilo v njem zavest jedne, a brezmejne nesreče, katera mu mori duha in ugonablja vso moč in trdnost njegovo. —

Hitri koraki odmevali so po hodniku, bližali se vratom njegove izbice, potem pa zopet porazgubili se v daljini. Kmalu na to klical je hišni zvonec k večerji. Tedaj pa skoči raz ležišče, ter se odpravi, da odide k zbranim tovarišem...

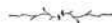
(Konec prihodnjič.)

❖ Iskre. ❖

I.

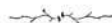
Ni pesnik vsak, kdor verze dela,
Ni literat, kdor piše kaj;
In kdor oholo psuje, blati,
Da kritik je, ne misli naj.

II.

Vsaka pesen brez podpisa	Tudi se ljubezen prava	Ko si strl, kar duša tvoja
Znanega je svetobolska,	Začne v letih dozorelih,	Blagega je sploh poznala,
In ljubezen — brez denarja,	Kedar si naslad življenja	In usoda uzore mlade
Brez zakona — petošolska.	Uže do dnâ izpraznil kelih.	V cestni prah je poteptala.

Ko vprašanje prvo tvoje	To je prav! Tako se sodi!
Meri: kolika je dota?	Taka moška je beseda!
Toliko je boljša ženska,	Kaj srcé in glas notranji...!
Kolikor je viša svota.	Poln je žep in polna — skleda.

III.

Na vrtu otrok je oreh pobral	Sodeč po prvotnem vse drugo poslej
In nesel ga v usta, ga vrgel ob tal,	In kar ni poskusil, zavrgel naprej.
In glasno se kremžil, takó se srdil,	Potomci bajé pa sedaj še njegovi
V nevednosti se nad lupino jezil —	Živé med slovenskimi vedno sinovi.

IV.

Sliko razstavi slikar. — Obsuje sodnikov jo četa,
Hvalijo, grajajo vprék, svojo pripomni vsakdo.
„Zboljša naj to se tako, popravi naj to se in ono,
Barva premočna je tu, ondi pretemna se zdi“.
Pride po potu pa mož, in vstopi mej vrste sodnikov:
„Precej lahko vam povem, delo kaj vredno je to“.
Glejte — in svoj drobnogled nastavi na sliko mogočno,
Skozenj upira pogled, maje učeno z glavó.
„Sem ter tje vidim vlasé od čopiča, in barvo nezmléto...
Ergo je slika za nič“ — pravi in dalje hiti.
Kje so sodili tako, — ne vemo, le to je gotovo
Da je razsodni moment delom pri nas — alfabet.

R in.

Nekaj iz praktičnega modroslovja.

(Sestavil Jos. Ž.)

(Dalje.)

Vsaka naših treh omenjenih ved ima svojo vrednost; tu bomo razmotrivali moralično vrednost. Od česa je ta odvisna? — Predno odgovorimo na to vprašanje, pogledjmo od česa je odvisna ekonomična vrednost.

Ker je, kakor smo čuli, naloga ekonomike uresničenje neistinitosti v zunajnem svetu, odvisna je ekonomična vrednost ali nevrednost od realnih posledic, ki jih provzroča to uresničenje. Te posledice zadevajo ali pojedinca, ki je vresničenje provzročil, ali pa tudi druge; v prvem slučaju ima uresničenje samo za provzročitelja vrednost ali nevrednost, v drugem pa tudi za druge. — Iz tega uvidimo, da je ekonomična vrednost sebična ali pa tudi nesebična.

Drugače pa je z moralično vrednostjo. Ta ne more biti odvisna od posledic hotenja, ker se te posledice ne nahajajo v krogu hotenja, ampak se vršé v zunajnem svetu, in prehod iz notranjega sveta v zunanji je odvisen od ugodnih okoliščin. Če se pa ta prehod ne more izvršiti, ni nikakih zunanjih posledic, po katerih bi se ménila vrednost ali nevrednost volje, in ta še vse jedno ostane ter ne izgubi svoje vrednosti.

Moralična vrednost ne more biti dalje predmet hotenja, v tem, kar hočeš. Predmet hotenja je namreč lahko vsaka stvar, najumestnejša in najneumestnejša. Izmed teh neštevilnih

hotenj pa ni mogoče odbrati vseh ónih, ki imajo v sebi moralično vrednost, od ónih, ki je nimajo.

Poskusimo na drugem poti, da ločimo moralično vrednost in nevrednost.

Ako si predstavljamo matematiško točko, samo jedno, je ta predstava nezanimiva, ker ne moremo ničesar žnjo početi. Ako si pa ob enem predstavljamo k prvi še drugo točko, nastane takoj vprašanje, koliko ste oddaljeni, ali ste v jedni ravnini itd., iz kratka, stvar postane zanimiva. Jednako je pri hotenji. Tudi tu se mora prvemu hotenju pridružiti najmanj še jedno in potem moreš še le ločiti vrednost od nevrednosti.

V nastopnem bomo poskusili pregledati vse mogoče položaje, v katerih se hotenju pridruži hotenje, in ko bomo imeli pregled vseh teh položajev, razsodili bomo, v katerih ima hotenje vrednost in v katerih nevrednost.

Pri hotenji opazujemo tri reči: vsako hotenje hoče nekaj, vsako hotenje hoče to, kar hoče, z neko jakostjo in vsako hotenje pripada kakemu hotečemu bitju. Te tri lastnosti vidimo pri vsakem hotenji. Prvo bomo tu izpustili, ker ne sodi sémkaj, ker to, kar želimo — stvar, predmet — ne spada v našo notranjost, ampak v zunanji svet, in s tem se ukvarja ekonomika.

Torej imamo še dve lastnosti: jakost, s katero se hoče in osebo, ki hoče.

Vsako hotenje hoče to, kar hoče, z neko jakostjo; če tudi je njena stopinja zelo majhna, vendar ni jednaka = 0. Rimec bi bil rekel: voluntas se spremeni v vellenitas. Vendar se vsebina hotenja nič ne izpremeni: vellenitas hoče ravno to, kar voluntas, samo z manjšo silo.

Torej hotenje je lahko zelo šibko; vendar je tudi lahko zelo krepko. To vidimo na mnogih vzgledih. Rihardu III. (Shakespeare) je jakost hotenja vedno večja in večja. Čim večje so ovire, ki se mu stavijo nasproti, tem večja je njegova volja, da bi jih premagal.

Katero hotenje ima torej večjo vrednost, krepko ali šibko? — Odgovor je lahek. Že od nekdanj so vsi narodi čislali vrednost krepkega, močnega, velikega nasproti šibkemu, slabemu, malemu. To je razlika med obema spoloma: moškimi (krepkimi) in ženskimi (šibkimi). Plato je zahvaljeval bogove, da je bil rojen kot mož a ne kot ženska. Ta jakost volje občudujemo pri Aleksandru Velikem, pri Karolu Velikem in drugih podobnih možeh zgodovine.

To je torej hotenje v prvem položaji, kjer se razmotriva jakost hotenja. Krepko hotenje dopada, šibko ne dopada.

Opazujmo pa hotenje gledé na hotečo osebo! Hoteča oseba je lahko jedna sama, ali jih je pa tudi več. Mislimo si prvi slučaj, samo jedno ho-

tečo osebo! Pred vsakim hotenjem se izvrši v nas namen, da hočemo. Ta namen in hotenje samo se razlikujeta v tem, da namen še ni hotenje, da se vrši pred hotenjem, da je namen le projekt, hotenje pa uresničenje tega projekta.

Tu se hotenje lahko popolnoma vjema z namenom ali pa tudi ne, hoteča oseba hoče ravno to, kar se je namenila hoteti ali pa, njeno hotenje zaostane za namenom. — Lep vzgled prvega hotenja je Jago (Shak). On se nameni pogubiti Otela in izvrši tudi svoj namen; njegov namen in hotenje se najlepše vjemata: on vé, kaj da hoče, in hoče, kar vé. — Vzgled drugega hotenja je Klavigo (Goethe). Kakor dolgo mu govori prijatelj, ima še namen; komaj pa odide, ga uže nima. On ima namen hotenja, toda ne hotenja samega; on vé, kaj da hoče, a on noče, kar vé. — To je uže uvidel rimski pesnik, ko je zapel znani stih:

„Video meliora proboque,
Deteriora sequor.“

Katero hotenje je večje vrednosti, ono, s katerim se ujema namen, ali drugo, s katerim se ne ujema? Zdrava pamet razsodi to, ker je stvar tako jasna. Prvo hotenje je to, kar imenujemo značajnost, drugo pa neznačajnost. Značajnost dopada, neznačajnost ne dopada.

To je hotenje v drugem položaji.

(Dalje sledi).

Glasnik.

Nemščina na srednjih šolah. Deželni zbori so za Slovence izredne važnosti sosebno v sedanjih dobi razkovanosti. Na Štajerskem, Koroškem, v Istri in v Trsti so izdani brezobzirnim nasprotnikom na milost in nemilost. V Gorici imajo sicer ravnovesje, toda s tem ne morejo dosežati izdatnih vspehov. Samó na Kranjskem bi mogli biti Slovenci gospodarji, ako bi opustili usodepolni boj med seboj.

No baš na Kranjskem se godé skóro vsako leto prizori, kateri morajo navdajati s strahom in žalostjo rodoljubno sréc. Povod temu nam je tudi II. seja kranjskega deželnega zbora z dné 8. marca t. l.

Poročevalec finančnega odseka gledé na učne knjige za slovenska učilišča, g. prof. Šuklje, govoril je tudi o nemščini v srednjih šolah. „Gledati je treba na to, da bo mladina popolnoma zmožna nemškega jezika,“ je dejal. — „V slovenskem jeziku naj se vrši poučevanje v nekaterih predmetih, takó veronauk na vsem gimnaziji, istotako latinščina . . . Grščina naj se pa uči v 3. in 4. razredu slovenski, potem nemški.“ —

Ko se je vest o tem govoru razširila med slovenskim občinstvom, nismo je hoteli verjeti, dasi je pokazal g. prof. Šuklje uže v zadnjem zasedanji državnega zbora slično barvo. V državnem zboru vodijo naše gg. poslance, „višji oziri“, kateri nam niso še umevni; toda v kranjskem deželnem zboru bi jih morala voditi pač le korist, čast in ponos naroda slovenskega. Čudom smo se čudili, da more slovenski poslance tako govoriti, da daje on nasprotnikom našim najostrejšé orožje v roke. S svojimi besedami je izrazil g. poslanec deloma naravnost, deloma med vrticami, da smatra nemščino Slovincem neizogibno potrebno (v istem smislu izrazil se je nekda v državnem zboru), in da smatra napósled slovenščino nesposobno za vse predmete . . . To smatramo mi poniževanjem našega jezika in naše narodnosti, zató se z zahvalo pridružujemo protestu poslancev dr. I. Tavčarja in I. Hribarja. Izgovor

g. poročevalca, da je nemščina takó neizogibno potrebna radi pohajanja vseučilišča, je ničev. Prvič je vsak slovenski dijak gotovo toliko nadarjen sosebno v priučevanju tujih jezikov, da se ni bati, da bi se ne priučil nemščini tekom osmih let. Ako je nemščina po mnenji g. poslanca res tako potrebna, ako jo hoče imeti na vsak način slovenskim kulturnim jezikom, ni treba vsaj slovenskih mladeničev smatrati tako nenadarjenim. — Drugič se pa Slovinci niso in ne bodo nikdar odpovedali zahtevanju viših šol, kakor n. pr. vseučilišča. Uže davno — davno je bil čas, zahtevati odločno, da se predava pravoslovje slovenski, kakor se za peščico Italijanov na graškem vseučilišči predava italijanski.

V. K. R—r.

Dekliška vzgoja in narod. Kakor mnogo drugih narodov, ki so se prebudili stoprav v zadnjem veku k večji prosveti, ima tudi naš narod raka v životu — to je dekliška vzgoja naša. Tujcem ali vsaj potujčencem je z večine izročena vzgoja ženskega naraščaja sploh, sosebno pa še ona deklie boljših stanov. Tujci po duhu, tujci po jeziku poučujejo za naše novce žensko našo mladež po svoje. Oni, ki niti niso kos svojemu poklicu, pitajo jo z neprebavno dušno hrano, in jo odtujujejo narodu. Učeč jo ničevih tujih prednostij, ugašajo jim ljubezen do domače knjige in naobrazbe Deklice, nevéšče niti zadostno materinskemu jeziku, pozabijo rodoljubja in dolžnosti narodu svojemu.

Kmalu stopi ta zarod mladenk med svet z nekaterimi običajnimi, puhlimi frazami. Vnanji blesk naj zakriva praznoto duha in slaboto sreá, ki oba ne poznata svojega rodú. Jezik domač smatrajo ustvarjenim za kmeta-prostaka — in prezirajo do skrajnosti svoj rod, katerega jih je vsekdar sram.

Žalibog pojavlja se to le prepogostoma pri vzgoji slovenskih deklic. To je jeden uzrokov — in morda glavni, da narod politiški in gospodarski ne napreduje takó, kakor bi moral. Ker se slabo razvija na-

rodni duh radi protinaravne in protinarodne vzgoje ženstva, ne napreduje niti vsa ideja.

Greh je to v vsakem oziru, greh, kateri treba korenito iztrebiti. Vzga-
jati je treba devojko, da razume narod in
postane v njem dobra soproga, gospodinja
in mati, kar je nje najvzvišenejši poklic.
Narodno vzgojena in naobražena žena je
sreča za rod, katere ni možno preceniti;
isto priznava že naš pregovor, ki dé: žena
podpira hiši tri ogle, mož pa jednega.

Ljubav do naroda mora se vcepiti dekl-
cam. Vzgoja v tem duhu je jeden prvih
pogojev za obstanek, za živelj narodov in
dolžnost vsakega pravega rodoljuba je, da
zahteva národno vzgojo. O. Z.

Priessnitz in Kneipp. V severozapadnem
kraji Moravske, ne daleč od češke in slezke
meje, je mala naselbina „Gräfenberg“. Za-
slovelo je to ime po Vincentiju Priess-
nitzu, ki je ustanovil tam dasi kmetovalec
zelo obiskovano zdravilišče in kopališče. On
je izpoznal korist in zdravilno moč vode
ter jo uporabljal v kopeli in v raznih drugih
zdravilnih načinih, ter ob jednom terjal od
bolnikov, da žive priprosto in zmerno, da
se okrepčajo in utrdé ter odpovedó vsem
mehkužnim navadam in napravam. — V
kratkem zaslovelo je to zdravilišče po vsem
svetu, nastale so gostilnice in bivališča za
goste, prej neznamen kraj izpremenil se je
v veliko zdravilišče, katero je pohajalo ko-
nečno na leto do 2000 gostov. Blagostanje
in bogastvo je prišlo v ta kraj, in umevno
je, da so se pozneje stavili razni spomeniki
v čast slavljenu ustanovitelju zdravilišča.
Ko je Priessnitz 1851. l. umrl, pričelo je to
zdravilišče propadati, in sedaj obiskujejo malo
ta kraj. Priessnitzov nauk pa, njegove ideje
našle so mnogo naslednikov. Zdravništvo
poprijelo se jih je z vso marljivostjo in
ustanovljala so se jednaka zdravilišča po
vsem svetu. (Na Slovenskem n. pr. znano je
Riklijevo zdravilišče na Bledu). —

V današnjih dneh zaslovel je mal kraj
na Bavarskem, Wörishofen, kjer je pričel
lečiti po Priessnitzevih principih župnik Se-
bastijan Kneipp. Neznaten in prej nepo-
znan kraj obiskuje sedaj ogromno število

bolnikov vseh stanov. Blagostanje se je tudi
tam naselilo, toda čisto tako je opravičena
trditev, da bo s smrtjo Kreippovo tudi to
zdravilišče propalo in postalo pozabljeno. —
Kneipp torej v občé ni izumitelj ni-
kakoršne nove zdravilne metode, da,
on ni niti poklican naslednik Priessnitzev.
Za časa Priessnitza bila je medicinska veda
še zelo malo razvita, od tega časa je pa
neizmerno napredovala; priučila si je sama,
kdaj in kako se potrebuje voda v zdravlilo.
Izkušeni in učeni zdravniki v mnogih zdra-
viščih in kopelih uporabljajo zdravljenje z
vodo po bistveno istih principih — in skoro
neumevna je slava, katero je pridobil Kneipp,
slava, katero mu je največ zahvaliti reklami
svojih duhovnih sobratov. Vsekako je zna-
čilno, ako si domneva, da more lečiti skoro
vse bolezni z vodo, ako dobiva zdravnike
v podporo, in v zdravljenje najraznovrstnejše
bolnike, ki se mu slepo pokoré — v tem
času ko je medicina tako razvita in dovršena
veda v primeri z dobo Priessnitzevo. Za
óni čas je bilo to mnogo bolj umevno in
naravno. Nikakor nočem tajiti, da ima Kneipp
v mnogih stvareh popolnoma prav, vendar
mora vsak veščak priznati, da so mu mnogi
nazorí povsem kivi. S tem sem hotel le
osvetliti neupravičenost njegove slave,
ki se je začela vedno bolj in bolj širiti tudi
po Slovenskem. —s.—

— — —
 Vestnik.

J. A. Komenskega tristoletnica. Rodil
se je ta svetovnoznani slavni pedagog dne
28. marca 1592. l. na Moravskem. Šolojcl
je pohajati šele v svojem 16. letu. To pa mu
je dalo tem večo zmožnost, opazovati na-
tanko in razsojevati kritiški vsak način po-
učevanja. Izšolal se je na raznih učiliščih,
potoval mnogo po Evropi in vrnil se v svo-
jem 22. letu domov, kjer se je popolnoma
posvetil pedagogiki. V svojem življenji je
moral jako mnogo trpeti. L. 1628. moral je
ostaviti domovino z drugimi „Českimi brati“,
v katero se ni več vrnil. Šel je na Poljsko,

kjer je bil v Leši gimnazijski vodja. Tu je napisal svoje najglavnejše delo „Didactica Magna“. Iz Leše je šel v Anglijo; tu pa niso vedeli ceniti njegovih zmožnostij, zato je odpotoval v Švico, kjer so ga prijazno vsprejeli. Poslej je bil pozvan na Ogersko, kjer je napisal v svojem „Orbis pictus“ navod osnovnim šolam. Po vrnitvi v Lešo zadela ga je tista usoda, kakor v domovini: pri razdejanji Leš pokončali so mnogo njegovih rokopisov. Poslednja leta je preživel v Amsterdamu zaseben učitelj in izdal tu svoja dela. Tu je tudi umrl 1. 1671. — Njegovi spisi so takoj zasloveli po svetu v mnogih prevodih. „Janua linguarum reserata“ prevedli so n. pr. tekom desetih let v grški, česki, poljski, nemški, švedski, holandski, angleški, francoski, španski, madjarski, turški, perški in mongolski jezik. Lahko si torej tolmačimo, da se je tako hitro razširila njegova slava po vsem svetu. Tudi letos se vsi pripravljajo, da bi dostojno praznovali 300letnico njegovega rojstva, seosebno pa bratje Čehi tekmujejo med seboj, da bi vredno proslavili svojega rojaka. Tem praznovanjem pridružimo se tudi mi in kličemo: „Večna slava spominu slavnega češkega pedagoga!“

Tamburaški zbor „Triglava“ napravil je v minulem predpustu izlete na veselice v Maribor, Celje in Ptuj ter pokazal svojo izvrstno izvežbanost. Povsod so ga najsrčnejše sprejeli, povsod zanesel je oduševljenost za dijaštvo po lepi naši domovini. Veseli nas, da ne opušča akademična mladina nikake priložnosti v vzbujanje narodne zavesti s svojimi nastopi. Sl. tamb. zboru pa želimo najlepšega razcvetanja.

Tamburaški zbor „Slovenije“ z vodjo stud. med. J. Maleričem ima dozdej sicer le 14 članov, kateri se pa jako marljivo vadijo. Tekom drugega tečaja obeta prirejati lepe zabavne večere.

Književni odsek „Slovenije“ deluje v tem šolskem letu jako marljivo pod vodstvom stud. med. R. Murnika. Sedaj ima 28 izvršujočih članov. Vsak teden ima seje z raznovrstnimi zanimljivimi berili leposlovne in znanstvene vsebine.

Sabljački klub „Triglava“ se pridno vadi v borenju in vzgaja uže dlje časa najboljše borilce. Tudi med dunajskimi velikošolci osnoval se je „borilni klub“, kateri šteje sedaj uže 30 članov.

Čitalnica „Slovenije“ ima letos 38 časnikov. Med temi je 9 dnevnikov, 6 leposlovnih listov, 4 strokovnjaški listi. Po jeziku je 20 slovenskih, 6 ruskih, 4 česki, 1 hrvatski („Obzor“. Drugi hrvatski listi dohajajo „Zvonimiru“, pri katerem jih morejo čitati tudi „Slovenijani“) in 7 nemških časnikov.

Knjižnico „Slovenije“ je sedaj iznova uredil po vzoru knjižnic srednjih šol stud. iur. St. Kogej. Vseh zvezkov šteje 1977, potem 13 rokopisov, 14 zemljevidov in 39 ne še vpisanih knjig. Po strokah delé se té na 961 leposlovnih, 35 bogoslovnih, 303 jezikoslovnih in učnih, 246 zgodovinskih in zemljepisnih, 87 pravoslovnih, 49 naravoslovnih, 48 zdravniških, 27 narodno-gospodarstvenih, 25 modroslovnih in 133 raznih zvezkov.

Akad. koncert za stradajoče Ruse priredé slovanska akad. društva na Dunaji 6. maja na povabilo in pod vodstvom akad. društva „Bukovina“. Pri posvetovanji za ta koncert 10. februvarja bila so zastopana vsa slovanska akad. društva, razven poljskega „Ognjisko“ in židovsko-ruskega „Kružkà“. Vsako društvo izvoli iz svoje sredine 3 člane v odsek in 3 pokrovitelje. Natančnejši program priobčimo v prihodnji številki „Vesne“.

Slovaško akad. društvo „Tatran“ na Dunaji je z namestniškim odlokom dne 26. februvarja razpuščeno. Bilo je središče in dom slovaških dijakov učečih se na Dunaji. 55. tečajev zbirala se je slovaška mladež v njem in se krepila v ideji vzajemne pomoči narodu svojemu. V zadnjem času objavil je „Peštanski Naplo“ članek slovaško-amerikanskega lista „Noviny“, ki ga je doposlal ud „Tatrana“ zasebno, opisujoč v njem bedo naroda svojega v območji ogerskem. Vlada je radi tega uničila zavetišče Slovakov. „Tatran“ je imel v zadnjem tečaju 14 članov. Načeloval mu je dr. phil. Wagner. Knjižnico, arhiv, premičnino in gotovino, 300 gld.,

zasegla in zapečatila je vlada. Društveno imetje pripade po razpuščenju društva narodnemu domu slovaškemu. Načelnik vložil je pritožbo na ministerstvo; dal Bog, da ne brezvspešno!

Iz Novega Mesta došel nam je o dijaški veselici naslednji dopis: Kakor vsako leto, priredili so tudi letos novomeški gimnazijci 10. marca v korist dijaškemu podpornemu društvu muzikalno-deklamatorično akademijo v prostorih „Národnega doma“. Vspored je bil jako mnogovrsten; občinstvo mnogobrojno. Akademijo je otvoril prolog v vezani besedi, zložil ga je osmošolec Josip Jaklič, kateremu pristréno čestitamo na krasnem proizvodu. — Zatem so se vrstile razne pevske in muzikalne točke, ki so jih izvajali posamezniki vse precizno. Napósled igrali so burko „Lumpacij Vagabund“. Vse hvale vredno so igrali osmošolec Muhič, šestošolec Zorè in četrtušolec Žužek; želi so pri občinstvu občno priznanje in burno odobravanje.

Koncert slovanskega pevskega društva na Dunaji. Zopet je nanizalo slovansko pevsko društvo jeden biser na nit, na kateri se lesketa uže dolga vrsta biserov — koncertov tega društva. Koncert, ki se je vršil 19. t. m. v elegantni dvorani Ronacherjevi, je podal v mnogobrojnem številu zbranemu občinstvu obilo izvanrednega užitka.

Izmed možkih zborov je bila gotovo najkrasnejša točka Zajčeva „Bojna slava“ velika vojna kantata. Slikanje v glasih, ki občudujemo v vseh Zajčevih umotvorih, doseglo je tu, smelo trdimo, svoj vrhunec. To velja posebno o instrumentalnem delu skladbe. Glede celotnega predavanja bi imeli le omeniti, da bi moral zbor za tako velik in močan orkester, biti še najmanje dvakrat večji. — Občno pohvalo je žela slovenska pesem, Vilharjeva „Naša zvezda“, v kateri je g. Mlčoh (Čeh) prevzel tenor-solo. To točko je pel zbor jako povoljno. — Ljubko je prednašal ženski zbor Laubove „Národní písne slovanské“. Skupno sta nastopila možki in ženski zbor v Smetanovi šaljivi skladbi „Písen česká“.

Gospica Makovčeva predstavila se nam

je kot izborna pianistinja. Težavno Chopinovo „Polonaise Fantasie“ Op. 61, Moszkowskijevi „Menuet“ Op. 17 in Rubinsteinovo „Lesghinka“ (Caucase) Op. 82 igrala je z dovršeno tehniko in občutkom. Občudovali smo krepki in prijetni sopran gospice Fendrichove. Še učenka na tukajšnjem konservatoriju je pela s finim nuančevanjem pesem Maženkino iz opere Prodana nevesta „Kdybych se co takového o tobe dovedela“ in pesem Klarino iz opere Hubička „Hlásej, ptáčku, hlásej“. Njen glas, kterega je znala zvezati z dobro deklamacijo, dà, bi rekli s preveliko deklamacijo, je našel obče pohvalno oceno.

Po prvem delu koncerta je nastopil drugi, kterega je proizvajala vojaška godba c. in kr. 19. pešpolka pod izvrstnim vodstvom kapelnika — skladatelja Alf. Czibulke. Tudi ta del koncerta obsegal je jako zanimive točke kakor Titlovo „Slovanska ouvertura“, Dvořakovo „Legenda“ štev. 4, Czibulkovo „Selská svatba“, Lwoffovo „Ruska romanca“, Matysovo „Smes slovanskyh národnich písní“ in druge. — Po drugem delu vršil se je še tretji, ki sicer ni bil na vsporedu a je mladino toliko bolj razveselil namreč — ples. Plesa se je udeležilo okoli 60 parov; trajal je do ranega jutra ter tako vredno zaključil prelepi večer. R.

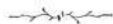
O preobrazbi medicinskih studij. Akademični senat na dunajskem vseučilišči vložil je naučnemu ministerstvu reformo medicinskih studij v odobrenje. Odpasti morala bi „tentamina“ ali mali izpiti iz rudninstva, rastlinstva in živalstva, mesto tega pa se naj vzprejme psihijatrija, higijena in kóžne bolezni v predmete rigorozov.

Za to uravnavo je skrajni čas, kajti omenjeni izpiti so le ovirali pot do prvega medicinskega rigorozza, korist njihova pa je bila premalenkostna, ker so bili preplitvi za popolno znanje prirodoslovja, a preobširni za zdravniško prakso. Novi predmeti pa so zanimljivejši in koristnejši.

S tem predlogom oddal se je tudi drug, da se uvede po dobljenem doktoratu obilgatna jednoletna praksa v bolnici. Tudi to ni slabo, ker si dijaki za časa svojih studij

ne morejo pridobiti tolike praktične izurjenosti, kakor jo rabijo v življenji; pod vodstvom priznanih učiteljev in strokovnjakov izurili bi se potem izvrstni zdravniki.

Ruska čitalnica osnovala se je v Belemgradu s sodelovanjem bivšega naučnega ministra Al. Vasiljevića. Kakor znano, pote goval se je Al. Vasiljevič mnogo za časa svojega vodstva naučnega ministerstva za to, da bi se razširil ruski jezik in ruska književnost, katera bi imela podajati Slovanom znak celokupnosti in sredstvo v doseganje najvišje omike. Njegov trud ni bil brezuspešen, kajti v Srbih je vedno živahjše gibanje v tem smislu, kakor kaže razven drugih tudi omenjena čitalnica, kateri je smoter izučenje ruskega jezika. Srbi, kakor v Srbiji, tako v Črni Gori, znajo ceniti pravi pomen ruščine in se ne bojé pri tem klevetanja nasprotnikov. Plašila „panslavizma“ se bojé bajé bolgarski mogotei, kakor poročajo časniki, ker so zabranili celo čitanje ruskih knjig in uvedli v gimnazije mesto ruščine — nemščino . . . No narod bolgarski je še samozavesten, zato so se celo dijaki-srednješoleci odločno uprli novotariji, zahtevaje prejšnje pravo in veljavo ruščine. Tudi v Slovencih se ruščine vedno bolj učé, a večinoma zasebno . . . Po dva ali več se shajajo in vadijo v prepotrebem nam jeziku. Tudi dijakom priporočamo učenje ruščine, kar nema s politiko ničesar opraviti. To jim odpre dostop do og omne književnosti tako znanstvene, kakor. leposlovne.

Književnost.

Črna Gora. Pripovedna pesem. Spisal F. T. Turkuš. Gradec 1892. Brošura, posvečena škofu dr. Napotniku obsega 22 strani je prav lepega zvananjega lica, žalibog, da istega o vsebini trditi ne moremo. Utis, kateri je napravila na nas ta epopeja (dajmo ji to imé, dasi uprav ne vemo, kedo je pravi junak povesti — ináče naj je „pripovedna“ himna Bogu in Mariji), je do cela slab. Ne moremo se spuščati v natančnejša

razmotrivanja, a omeniti hočemo le nekaj najvažnejših pogreškov. — Snov zajeta je morda iz neke narodne pravljice o Turkih in čudni rešitvi krščanskih Slovencev z božjo pomočjo. Uverjeni smo pa, da bi razvijal slednji narodni pripovedovalec z boljšo tehniko pripoved, nego jo je razvil pesnik. Umetnim spevom zahtevati veljá vendar jed-notnosti v dejanji; in krepkejšega orisa oseb, kakor pa ga nahajamo v tem delci, ki je nekako medlo, pogreto popisovanje posamnih dogodjajev brez vsake živahnosti, brez vsakega ognja, nemogoče, da obudi zanimanja bralcu. Poleg tega neukreten je tudi slog na mnogih mestih, in stavljene so besede in izrazi često tako prisiljeno in trivialno, da se izgubi mahoma cel efekt, (kakoršnega je hotel doseči pesnik) ter se izpremeni v smešnost. (. . . „Dravinja in Polskava se svetiti (!), mej travniki vijoč se, da konečno deroča mati Drava v naročje sprejme trudni svoji hčeri“ I. — „Ker ko odrinole so Turkov trume . . .“ V. — „Pred veliki oltar duhovnik stopi; z medénim . . . glasom . . . zapoje: „Te Deum laudamus!“ — VIII.) Tudi raba kavzalnih stavkov po našem mnenji ne dela jezika prepesniškega, kar je tudi pogosto čitati v tem proizvodu. In slovnica? — Vsaj to smemo menda opravičeno zahtevati od vsakternika, ki pošlje kaj v svet, da piše slovnico pravilno. A tudi v tem se je obilo pregrešil pesnik. Pred vsem vprašamo: Kaj je to takó potrebno, da se vedno moti splošna pravopisna disciplina bodisi, da z novimi ali pa zastarelimi oblikami? — Čemu pisati mestu „in“ „i“, mesto povsodi udomačene spona „ni“ pri glagolih druge vrste „no“? Trpna oblika ne prija posebno slovenskemu jeziku, mnogokrat je celó napačna, in kot tako beremo jo tudi v tem delu. („Zgrajena po Celjskih grofih II. —) Nedovršniki nimajo futuralnega pomena (. . . „Še preden ura jutri sedem bije“). Pisatelj je nedosleden v rabi polglasnega „e“. (tèma — tmína) — ne vé, da „rasti“ ni glagol IV. vrste, in da se mu tudi stopnjevanemu ne spremeni „t“ v šumevec. Nadalje rabi napačno breznaglasnice, stavlja jih na začetek granesov; takisto rabi jih tudi na-

pačno naglašene oblike zaimén. „Nerazumljiv, (IV.) ganjenih (VI.) so napačne oblike; „zastonj“ ni toliko kot „zaman“. Prvo je nemški „umsonst“ drugo „vergeblich“. Barbarizmi so „zadoneti, podat i se (VIII), zeleno“; provincijalizmi „trijančiti“, „sag“, „mezi se“. —

Jezik je neokreten, in tudi prisposdobe časi nerodno zavite, kakor: „Turkov sence (IV.)...“ „okó solnca ne sluti...“ (IV.)... „kolén se gnjete dvestotisoč“... (VI.)... [Bog], v pomoč moleč pravičnosti desnico...“ (VIII.) itd. O metru niti govoriti ne moremo. —

Ocenili smo površno, kakor je posneti iz tega, da nosi knjižica na čelu število I., utegne ji slediti v kratkem še nekaj jednakih. Naj jih sledi — a enakih ne! R.

Tretje letno poročilo podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaji. Na Dunaji 1892, izdalo in založilo društvo, 8° 19 str. — V uvodu naglašá poročilo lep napredek društva, vendar pa stoji še na slabih nogah in je še daleko oddaljeno od svojega idejala, da bi moglo dajati potrebno podporo vsem slovenskim ubožnim velikošolcem in ustanoviti jim „Pribežališče“. Osnovna glavnica znaša 3863 glđ. 6 kr. Vseh dohodkov je imelo društvo v prošlem letu 2429 glđ. 40 kr. Podpor je razdelilo za 974 glđ. 52 podpirancem v 196 slučajih. Podpiralo je 21 pravoslovcev, 11 modroslovcev, 5 medicincev, 5 dijakov živinozdravništva, 3 učence akad. obraz. umet. in 1 tehnika. Razven podpor imelo je društvo še 17896 glđ. stroškov (med temi 13373 glđ. za kranj. dež. šol. zalog od Kotnikovega volila), torej vseh stroškov 1152 glđ. 96 kr. Društvena imovina znašala je koncem l. 1891 3905 glđ. 26 kr. Vseh členov in dobrotnikov ima društvo do sedaj 117. — Naposled se obrača odbor društva do Slovencev z iskreno prošnjo, da bi podpirali društvo in spominjali se ga o vsaki priložnosti, kajti le s pridno podporo si moremo vzgojiti inteligencijo, katere tako krvavo potrebujemo. „Kdo se bo neki čudil, da vstrajnost in pogum gineta mlademu človeku, ako mora po mnogo let od dné do dné trpeti lakoto in pomanjkanje, in mu v to borbo za vsakdanji kruh le red-

koma posije upanje, da bo kedaj vtegnilo biti bolje! Komur je torej cvet naše mladine pri sreči, ta jo podpiraj, da bo kedaj ona mogla podpirati domovino.“ Darovi pošiljajo se I. društv. tajniku vč. gosp. dru. Frančišku Sedeju, c. in k. dvornemu kapelanu in voditelju v Avgustineji na Dunaji, I. Augustinerstrasse 7.

Книга побѣтнѣ. По рѣзнихъ вѣтахъ епископа М. А. Ламурскіи. Б. Трѣтъ 1892, м. 4° 36 стр. сш. — Knjižica obseza 12 pesnij, prevedenih na slovenski jezik iz poezij Vraza, Puškina, Mickiewicza, Goetheja, Heineja, Plattena in Seidla. Pisane so pesni v slovenski kirilici, v kateri piše g. Lamurskij uže dlje časa v „Slovanskem Svetu“. V uvodu razjašnjuje g. pisatelj, zakaj se ni oklenil Štefan Vuk Karadžičeve „гражданце“, kakor je n. pr. lani „Nova Soča“ svetovala. Mi se povsem strinjamo z g. pisateljem, da je „гражданца“ daleko-daleko nepopolna. Samó poluglasnika ѣ in ѣ bi bilo dobro po našem mnenju ohraniti v toliko, v kolikor sta ohranjena v ruščini. To bi ne provzročalo nikake težave, pač pa bi mnogo pripomoglo k natančnosti. Tudi poluglasnik пред ѣ bi bilo bolje nadomeščati, ker se še živo izgovarja, nego povsem izpuščati. — G. Lamurskij je znan uže iz prejšnjih časov kot korenit poznavatelj slovanskih narečij iz staroslovensčine. Takega pokazal se je i z izdanjem te knjižice v spomin štiristoletnice, odkar se je tiskala v kirilici v Krakovem prva slovanska knjiga. Namen, katerega izraža v geslu knjižice s Kopitarjevimi besedami iz Glagol. Cloz.: „Utinam et Slavi latini ritus unas et eadem litteras haberent!“ — je g. pisatelju jako lep. On se postavlja v jezikovno-znanstvenem pogledu na občeslovansko stališče, zato želimo novi ideji najboljšega vspeha. St. K.

Listnica.

„Slovenec“ in „Slovenski Narod“ prinesla sta ostre članke proti „Vesni“. Mirno in stvarno hočemo odgovoriti v prih. št., v kolikor se napadi tičejo slov. dijaštva. — Našega lista samega ne bomo branili, vsaj

imajo naši naročniki in g. čitatelji sami toliko razsodnosti, da jih ne bo premotila strastna in nedostojna kritika.

Današnja številka se je zakasnila zaradi mnogih opravil v tiskarni. Prosimo p. n. naročnike, da nam to oprosté.

To številko poslali smo vsem gg. ki so se javili kot naročniki, prihodnjo dobé le oni, ki do tedaj vplačajo naročnino. —

Gospodičina M. S. v L. Radostno Vas pozdravljamo kot prvo našo sotrudnico. Veseli nas, da je našla „Vesna“ priznanje in zanimanje med vrlim narodnim ženstvom. Vendar prve Vaše pesni ne moremo ponatisniti, ker lastne hvale priobčevati ne smemo, druga pa po našem mnenji bolj sodi v „Vrtec“. G. Vuk Slavič v Lj. — Z malo izpremembo porabimo o priliki. Prosimo, da nam dopošljete obljubljeno povest. —

G. T. D.—c v R. Opomniti Vas moramo, da nedostaje pred vsem Vašim pesmam tehlike. To kažete deloma v nečistem ritmu, deloma v stikih, in slednjič tudi gledé na pesniške oblike. Natančnejšo kritiko prihodnjič, ako nam bo prostor dopuščal. Morda priobčimo od poslanih pesmij tretjo („sonet“), nekoliko spremenjeno. —

G. J. G. v V.

„Ljubil sem te in bodem te ljubil“ — tako pravi tudi Heine nekje,

„Ljubil vedno od mráka do dné“ — vsaki pol, pol Vi, pol Prešeren,

„Tvoja podoba me dražestno mika“ — Goethejev Erlkönig govóri tudi takó, samó takó nerodno ne.

„Ki jo opeva moje sréc.“ — Prav takó, naj jo le opéva, pa prav na tihem.

G. Dr. P. v M. Da je naš list našel mnogo nasprotstva — je žalosten, a značilen pojav. — Uzroki, ki jih navajajo proti listu, so ničevi. Kdo vé, ali nimajo prav pesnikove besede: „Mi vstajamo in vas je strah? . . .“

Vztrajati hočemo s pomočjó svojih prijateljev, ki naj podpirajo naš list duševno in gmotno vkljub vsem zaprekam, in nadejamo se, da si dijaki vredno ohranijo svoje glasilo. —

G. Zv. D. na D. — Sestavek „Domači zdravnik“, kakor omenjate, je zakasnel, ker je dr. sv. M. uže stavilo dotično knjigo; to je sicer istina, vendar krivda ne zadeva pisatelja. On je odposlal uže pred novim letom v „Dom in Svet“ o knjigah dr. sv. M. splošno razpravo, v kateri je izrazil svoje nazore ter opomnil uredništvo na važnost in nujnost — toda iz neznanih uzrokov list ni vzprejel sestavka. — Izročil je potem za naš list drugo razpravo, katero smo radi vzprejeli, da bi tako vzbudili zanimanje za to velevažno vprašanje. Ko smo odposlali gradivo v tisek, izvedeli smo, da se knjiga uže tiska; no, razprave nismo črtali, ker se nam je vkljub temu, da morda ne doseže svojega smotra, zdela primerna in važna. —

G. C. . . v Lj. „Vesno“ so od mnogih stranij veselo in navdušeno pozdravili. Nasprotno pa so nam došli tudi pomisleki proti ustanovitvi in izdaji posebnega dijaškega lista, češ, podpirajte rajši „Lj. Zvon“ in „Dom in Svet“. — Izjaviti moramo, da nismo nameravali ustanoviti tekmeča ni temu ni ónemu listu, saj je program našemu listu ves drug, in upamo, da bo list sam dokazal svojo opravičeno potrebo. Slovenske velikošolce združuje „Slovenija“ in „Triglav“, ferijalno društvo „Sava“ združevalo bo vse akademike za časa počitnic; slovenski abiturijenti vseh gimnazij počeli so se družiti in izpoznavati pri abiturijentskih veselicah — in „Vesna“ bodi skupno glasilo vsega slovenskega dijaštva. — Priobčevala bo njih duševne proizvode, varovala njih interese ter tako posredno delovala v čast in korist slovenske domovine. In v ta namen nadejamo se podpore ne le od slov. dijakov, temveč tudi od vseh prijateljev njih idej in njih teženj. —

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto gld. 1:50
Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Wickenburggasse, 12; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.